

opusdei.org

Tunda Teda ja tunda ennast (III): Pühakute seltsis

Pühakud näitavad meile, et Jumal vaatab meid armastavalt, kus iganes me oleme ja just sellistena, nagu me oleme.

31.01.2022

Esimest korda läheb Jeesus avalikult Jeruusalemma. Seal hakkab Ta kuulutama Jumala riiki oma sõnade ja imede kaudu. Alates tema hämmastavatest tegudest Kaana pulmas on tema tuntus pidevalt

kasvanud. Just siis tuleb öövaikuses varjatuna Temaga rääkima tuntud juudi tegelane (vrd Jh 3:1).

Nikodeemose süda on Kristuse nägemisest ja kuulamisest sügavalt liigutatud. Ta peas keerlevad paljud küsimused ja ta otsustab otsida vastust intiimse, näost näkku vestluse kaudu. Jeesus näeb siirust tema südames ja ütleb talle kiiresti: *kes ei sünni uuesti, ei saa näha Jumala riiki* (Jh 3:5).

Järgnev dialoog jätkub küsimusega, mille igaüks meist oleks esitanud: mida see tähendab? Kuidas saab teist korda sündida? Kuid tegelikult ütleb Jeesus Nikodeemosele, et ta ei peaks püüdma lihtsalt mõista, vaid, mis veelgi olulisem, ta peab laskma Jumalal oma ellu siseneda. Pühakuks pürgimine on nagu teist korda sündimine, kõike uue valgusega nägemine. Tõepoolest, see tähendab uueks inimeseks saamist, muutumist vähehaaval Kristuseks eneseks:

„laseme tema Elul meie omas esile tulla”.^[1] See on põhjus, miks üks viis Kristust ära tunda on just pühakute kaudu. Nende elu võib mängida olulist rolli iga palvetama õppida sooviva ristitud inimese isiklikul teel.

Maarja palvetab, kui ta on rõõmus...

Enne meid olnud naised ja mehed on tunnistanud võimalusele pidada meie elus tõelist dialoogi Jumalaga, keset nii palju tõuse ja mõõnasid, mis võivad meid panna vastupidist mõtlema. Selle peamine tunnistaja on Jumalaema. Maarja nautis oma poja Jeesuse õrna lähedust pere igapäevaelus ja pidas pidevat dialoogi Jumal-Isaga keset häid ja raskeid hetki, mida leidub igas perekonnas, sealhulgas Naatsareti kodus.

Jumalaema õpetab meid palvetama igas meeleseisundis. Varsti pärast

ingli teate saamist *ruttas Maarja mäestikku Juuda linna* (Lk 1:39), et külastada oma nõbu Eliisabetti. Ta oli saanud teate oma sugulase pojast, kes peagi suurendab nende peret, mis on alati rõõmus sündmus, eriti kui see on ootamatu, nagu Eliisabeti ja Sakariase puhul nende kõrge vanuse tõttu. „Püha Luuka kirjeldus kahe nõo kohtumisest on väga liigutav ning on läbi imbunud tänust ja rõõmust.”[2] Püha Vaim paistab jagavat nende rõõmu, kui ilmutab nii Ristijale kui ka tema emale Messia füüsilise kohaloleku.

Niipea kui Maarja nende majja siseneb, pöördub Eliisabet tema poole tulihingeliste kiidusõnadega, sõnadega, millest saab ülemaailmne palve ja mida me kordame iga päev, saades osa nende rõõmust:

Õnnistatud oled sa naiste seas ja õnnistatud on sinu ihu vili! (Lk 1:42). Maarja vastab oma nõbu entusiasmile ülevoolava südamega: Mu hing

*ülistab Issandat ja mu vaim
rõõmustab Jumalast, mu Päästjast.
Magnificat, nagu traditsioon on
nimetanud meie Ema vastust, on
Jumala sõnast küllastunud
ülistuspalve. Benedictus XVI ütles:
„Maarjal olid sügavad teadmised
Pühakirjast. Tema Magnificat on
Vana Testamendi niitidega kootud
gobelään.”[3]*

Kui tunneme, et meie südamed on
saadud anni eest täidetud tänuga,
saame seda oma palves väljendada,
võib-olla sõnadega Pühakirjast,
täna des Jumalat „suurepärase
asjade” eest, mida Ta meie elus on
teinud. Tänamine on kristlase palve
põhiline hoiak, eriti rõõmu hetkedel.

**...ja ka keset kurbust ja
lootusetust.**

Sellegipoolest palvetab Jumalaema
ka pimeduse hetkedel, kui ta seisab
silmitsi kurbusega või näiliselt

mõttetu olukorraga. Nii õpetab Maarja meile kristlase palves veel üht peamist hoiakut, mida on nii selgelt näha jutustuses Jeesuse surmast: *Jeesuse risti juures seisid tema ema ja tema ema õde* (Jh 19:25). Kurbusest tulvil Jeesuse ema on seal lihtsalt kohal. Ta ei tee midagi, et püüda oma Poega päästa, ega tee Jumalale etteheiteid selle pärast, mida ta ei mõista. Tema ainus mure on mitte jätta vahele ainsatki sõna, mida Jeesus ristilt lausub. Seetõttu võtab ta kõhklemata vastu uue missiooni, mis talle antakse: „*Naine, vaata, see on su poeg!*” Seejärel ütles ta oma jüngrile: „*Vaata, see on su ema!*”(Jh 19:26-27). Maarja kurbus on sügavaim, mida inimene võib kogeda: olla kohal oma poja surma juures. Kuid Maarja tõuseb oma valust kõrgemale ja võtab vastu uue kutse tervitada Johannest oma pojana ja koos temaga kõigi aegade mehi ja naisi.

Palve kurbuse keskel on ennekõike oma risti kõrval „seismine”, Jumala tahte vastuvõtmine ja armastamine; see on valmisolek öelda „jah” inimestele ja olukordadele, mille Issand meie ellu paneb. Palvetamine tähendab silmade avamist tegelikkusele, isegi kui see tundub eriti tume, kindlusega, et võime leiada sealt alati annid, et Jumal on alati kohal. Siis saame tervitada inimesi ja olukordi Maarja vastusega: *fiat*, „sündigu see mulle” (vrd Lk 1:38).

Lõpuks näeme Jumalaema elus veel üht meeelseisundit, kui ta palvetab. Me näeme Maarjat ja tema abikaasat Joosepit palvetamas ka ärevuse hetkedel. Ühel päeval, naastes oma iga-aastaselt palverännult Jeruusalemma templisse, mõistavad nad, et nende kaheteistkümneaastane Poeg on kadunud, ja otsustavad minna tagasi Teda otsima. Kui nad lõpuks leiavad

Ta templist Seaduseõpetajatega vestlemas, küsib Maarja: *Poeg, miks sa oled meile nõnda teinud? Vaata, sinu isa ja mina oleme sind südamevaluga otsinud* (Lk 2:48).

Sageli võime ka meie tunda ärevust, kui tajume enda ebapiisavust oma kohustuste täitmisel või arvame, et oleme vales kohas. Meile võib siis isegi tunduda, et kogu meie maailm on korrast ära: meie elu, kutsumus, perekond, töö... Võime isegi arvata, et meie elutee pole selline, nagu lootsime. Kõik meie plaanid ja unistused tunduvad meile nüüd naiivsed. Ka Maarja ja Joosep pidid läbi elama ärevaid hetki ja kui nad küsivad oma Pojalt, miks Ta seda tegi, ei saa nad selget vastust: „*Miks te siis olete mind otsinud? Kas te ei teadnud, et ma pean olema neis paigus, mis on mu Isa päralt?*” Aga nemad ei mõistnud neid sõnu, mis ta neile rääkis. (Lk 2:49-50).

Palvetamine, kui oleme mures, ei anna mingit garantiid, et leiame kiireid ja lihtsaid lahendusi. Mida me siis tegema peaksime? Jumalaema näitab meile parimat lahendust: jääme truuks oma eluteele, avastame oma igapäevaelus uuesti Jumala tahte isegi siis, kui me seda täielikult ei mõista. Ja samuti, nagu Maarja, saame me kõiki neid salapäraseid ja kohati seletamatuid sündmusi oma südames hoida ja nende üle mõtiskleda, st palvemeelselt mõtiskleda. Siis tunneme vähehaaval taas Jumala ligiolu ja näeme Jeesust meis „kasvamas” ja taas nähtavaks saamas (vrd *Lk* 2:51-52).

Elulood meie enda elu jaoks

Maarja on privilegeeritud tunnistaja Jumalaga lähedusest, mida me igatseme, ent seda on ka pühakud, igaüks omal isiklikul ja erilisel viisil: „Iga pühak on nagu valguskiir, mis voolab Jumala sõnast,” ütles

Benedictus XVI. „Me võime mõelda püha Ignatiusele Loyolast tema tõeotsimises ja vaimude äratundmises; püha Giovanni Boscole tema kires noorte hariduse vastu; püha Jean-Marie Vianneyle tema teadlikkuses preestriameti ülevusest kui annist ja ülesandest; Pietrelcina pühast Piusest tema teenimises jumaliku halastuse instrumendina; püha Josemaría Escrivále tema jutlustamises universaalsest kutsest pühadusele; õndsale Teresale Kolkatast, Jumala armastuse misjonärile vaesematest vaesemate vastu.”[4]

Inimlikult öeldes on täiesti loomulik tunda poolehoidu teatud olemisviiside vastu, inimeste vastu, kelle pingutused on meile atraktiivsemad või kes räägivad otse meie südamele ja meelele. Pühakute elu ja kogemuste tundmaõppimine ning nende poolt kirjutatu lugemine on suurepärane viis nendega tõelise

sõpruse loomiseks. Seega, kui rõhutame ainult erakordseid sündmusi pühakute elus ja palvetes, on oht, et nende eeskuju muutub kaugemaks ja raskemini järgitavaks.

„Kas mäletate Peetrust, Augustinust, Franciscust? Mulle ei ole kunagi meeldinud pühakute elulood, mis naiivselt – aga ka kindla õpetuse puudumisel – esitavad nende tegusid nii, nagu oleksid nad sünnist saati armus kinnitatud,” ütles püha Josemaría, kes on alati rõhutanud, kui tähtis on mitte kunagi idealiseerida inimesi, isegi mitte Kiriku poolt kanoniseeritud pühakuid, nagu oleksid nad täiuslikud. „Ei. Kristlike kangelaste tõelised elulood meenutavad meie enda kogemust: nad võitlesid ja võitsid; nad võitlesid ja kaotasid. Ja siis pöördusid nad kahetsedes tagasi võitlusse. [5] See realistlik väljavaade aitab muuta pühakute tunnistuse palju usaldusväärsemaks, kuna me

näeme neis meiesuguseid inimesi. Paavst Franciscus ütleb, et pühakute seast võime leida „oma emasid, vanaemasid või teisi lähedasi (vrd 2Tm 1:5). Nende elu ei pruukinud alati olla täiuslik, kuid isegi oma vigade ja ebaõnnestumiste keskel liikusid nad üha edasi ja osutusid Issandale meelepäraseks.” [6]

Meie arusaam palvest võib süveneda, kui näeme selle kehastumist konkreetsete inimeste elus. Näiteks saame oma palveelule uut valgust teadmisega, et Psalm 91 tõi püha Thomas More'ile tema pikkade vanglakuude jooksul suurt lohutust. *Kes Kõigekõrgema kaitse all elab ja alati Kõigeväelise varju all viibib, see ütleb Issandale: „Sina oled mu varjupaik ja mu kindel mäelinnus, mu Jumal, kelle peale ma loodan!”... Sest tema annab oma inglitele sinu pärast käsu sind hoida kõigil su teedel. Kätel nad kannavad sind.* [7] Märtri eeskuju, kes seisab silmitsi surmaga

ja oma lähedaste kannatustega, võib pakkuda meile palveteed keset suuri ja väikeseid tagasilööke, mida me oma elus kohtame.

Hämmastunud Jumala armastavast pilgust

Pühakutega tutvumine võib aidata meilgi oma igapäevaelus Jumalat avastada. Püha Jean-Marie Vianney, Arsi küree, märkas, et üks tema koguduseliikmetest, kirjaoskamatu talupoeg, tavatses pikalt olla tabernaakli ees. Ühel päeval küsis ta mehelt: „Mida te teete?” Ja too vastas lihtsalt: „Ma vaatan Temale otsa ja Tema vaatab minule otsa.” Arsi küree ei unustanud seda õppetundi kunagi. Sisekaemuslik palve on „uskuva pilgu kinnistamine Jeesusele”, [8] õpetab Katoliku Kiriku Katekismus, tuues eeskujuks selle alandliku talupoja. Ma vaatan Temale otsa ja, mis veelgi olulisem, Tema vaatab minule otsa. Jumal

vaatab meile alati otsa, kuid Ta teeb seda erilisel viisil, kui tõstame oma pilgu Tema poole ja vastame tema armastuse pilgule.

Midagi sarnast juhtus ka püha Josemaríaaga, kes seda lugu sageli kordas. Noore preestrina oli ta ühe oma esimese hingehoiutöö ajal hommikuti patukahetsejaid oodates pihitoolis. Seal kuulis ta sageli ukse avanemist ja purkide kokku klopsimist, mis tekitas temas hämmeldust ja huvi. Ühel päeval sai uudishimu temast võitu ja ta peitis end ukse taha, et selle müra põhjust välja selgitada. Ja ta nägi kirikusse sisenemas piimapurke kandvat meest, kes vaatas ukseavast tabernaakli poole ja ütles: „Issand, siin on piimamees Juan” ja lahkus seejärel. See alandlik mees andis noorele preestrile eeskuju usaldavast palvest, mis pani teda sageli hüüdma: „Issand, siin on Josemaría,

kes ei tea, kuidas sind armastada, nagu seda teeb piimamees Juan.” [9]

Eri ajastutest pärit ja väga erineva taustaga pühakud näitavad meile, et Jumal vaatab meid armastavalt, kus iganes me oleme ja just sellistena, nagu me oleme. Me võime neid uskuda, sest nad ise avastasid selle imestusega oma elus.

Nii magades kui ka ärkvel olles

Pühakud on meile eeskujuks ka siis, kui näeme neid väsinuna ja jõuta. „Eile ei suutnud ma isegi kahte „Ole tervitatud” tähelepanuga palvetada,” tunnistas püha Josemaría oma elu lõpul. „Te ei kujuta ette, kuidas ma kannatasin! Kuid nagu alati, kuigi see oli minu jaoks vaevaline ja ma ei teadnud, kuidas seda teha, jätkasin palvetamist. Ütlesin Talle: Issand, aita mind! Sina pead olema see, kes toob esile suured asjad, mille oled

mulle usaldanud, sest sa näed, kuidas ma ei suuda isegi kõige väiksemaid asju ellu viia: nagu alati, annan end sinu kätte.” [10]

Benedictus XVI jutustab, et püha Filippo Neri „niipea kui ta hommikul ärkas, ütles Jumalale: „Issand, hoia oma käed täna Filippo kohal; sest kui ei, siis Filippo reedab su.”” [11] Ja õnnis Guadalupe Ortiz de Landázuri tunnistas ühes oma kirjas, et tema palves ei olnud mõnikord tajutavat lohutust: „Sügaval sisimas on Jumal seal; aga enne kõike palveaegadel pole mul nendel päevadel peaaegu kunagi seda tajutavat tunnet...” [12] Ja Liseux’ püha Thérèse kirjutas: „Olen tõesti pühadusest kaugel, nagu selline meelsus näitab. Ma ei tohiks oma kuivuse üle rõõmustada, vaid peaksin selle panama vähese innukuse ja truuduse arvele. Peaksin kurvastama, et ma meditatsiooni ja tänupalve ajal tihti magan. Kuid ma ei kurvasta! Arvan, et väikesed

lapsed meeldivad oma vanematele
magades sama palju kui ärkvel olles.
Arvan, et operatsiooni tegemiseks
arstid uinutavad haigeid.” [13]

Meil on vaja pühakute tunnistust ja
seltsi igapäevaseks veenmiseks, et
suudame tugevdada oma sõprust
Jumalaga, jättes end tema kätte:
„Tõesti, me kõik oleme võimelised,
me kõik oleme kutsutud avama end
sellele sõprusele Jumalaga, mitte
lahkuma Jumala käe alt, mitte kunagi
lakkama pöördumast ja tagasi
pöördumast Issanda poole, rääkides
Temaga nii, nagu räägitakse
sõbraga.” [14]

.....

[1] Püha Josemaría, *Kui Kristus on
möödumas*, nr 104.

[2] Monsenjäär Fernando Ocárizo
sõnad Covadongas, 13. juuli 2018.

[3] Benedictus XVI, *Jutlus*, 18. detsember 2005.

[4] Benedictus XVI, Apostellik ekshortatsioon *Verbum Domini*, nr 48.

[5] Püha Josemaría, *Kui Kristus on möödumas*, nr 76.

[6] Franciscus, *Gaudete et exsultate*, nr 3.

[7] *Ps 91:1-2, 11-12*. Vrd Thomas More, *A Dialogue of Comfort Against Tribulation*. Kolmas peatükk on Psalm 91 värsside laiendatud kommentaar.

[8] Katoliku Kiriku Katekismus, nr 2715.

[9] Vrd Andres Vazquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, I kd, pt 5.

[10] Püha Josemaría tsitaat, 26. november 1970, Javier Echevarría, *Memoria del beato Josemaría*, lk 25.

[11] Tsiteeritud Benedictus XVI poolt
tema üldaudientsil 1. augustil 2012.

[12] Mercedes Montero, *En Vanguardia: Guadalupe Ortiz de Landázuri, 1916-1975*, Rialp, Madrid 2019, lk 94

[13] Liseux' püha Thérèse, *Ühe hinge lugu*, pt 8.

[14] Joseph Ratzinger, *Letting God Work*, *L'Osservatore Romano*, 6.oktoober 2002.

Carlo de Marchi